

Ulandssekretariatet
LO/FTF Council

Telefon +45 33 73 74 40 www.ulandssekretariatet.dk

Fagbevægelsen i udviklingslandene får flere medlemmer

Ulandssekretariatet, juli 2016

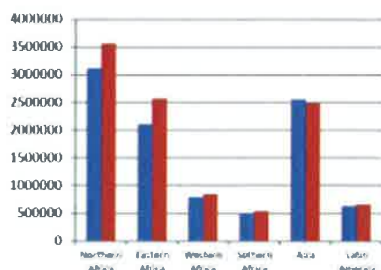
Især arbejdere i den uformelle økonomi i Afrika melder sig ind i fagforbund.

Ulandssekretariatets partnere i 26 lande på tre kontinenter – dvs 39 fagforbund i Afrika, Asien og Latinamerika - vokser.

Medlemsskaren er steget med 1 million på fem år. Det viser en ny undersøgelse, som Ulandssekretariatet har lavet.

Væksten i antallet af organiserede arbejdere i Ulandssekretariatets partnerforbund er steget fra 9,7 millioner i 2010 til 10,7 millioner i 2015. Det svarer til en vækst på 10 procent, men billedet er ikke entydigt, idet væksten fortrinsvis er sket i afrikanske lande, mens væksten har været noget lavere i latinamerikanske lande – og samtidig er der sket et fald blandt partnerforbundene i de asiatiske lande.

Figur 1: Antallet af medlemmer i Ulandssekretariatets partner fagforbund og deres vækst, 2010-2015

Kilde: Ulandssekretariatet og dataopsamling i samarbejde med partnere

Høj vækst af medlemmer sker i den uformelle økonomi

Fagforbund har tidligere fokuseret på at styrke deres medlemskab fra den formelle økonomi, for eksempel uddannelse-, sundhed- og industrisektorerne. Men man skal være opmærksom på, at i de fleste udviklingslande har kun en lille del af den totale arbejdsstyrke et job i den formelle økonomi. I praksis har langt størstedelen en hverdag i den uformelle økonomi – der groft kan beskrives som arbejdspladser med ureguleret virksomhed, hvor arbejdere ikke modtager en minimumsløn, ikke har pensionforsikring eller formel kontraktansættelse eksempelvis.

Gradvist har arbejderbevægelsen i Afrika fået større fokus på arbejdere fra den uformelle økonomi. Den uformelle økonomi dækker nu fra 37 procent i Marokko til 95 procent i Mozambique af arbejdsstyrken, ifølge den internationale arbejdsorganisation ILO.

Der er store udfordringer forbundet med denne uorganiserede del af arbejdsmarkedet. For det første mangler mange fagforbund ressourcer og administrativ kapacitet. For det andet er der et organisatorisk behov for at nytænke inddragelsen af uformelle grupper, for eksempel muligheder for at tilbyde reduceret kontingent. For det tredje har arbejderne ofte ikke kendskab til arbejdsmarkedets reguleringer, rettigheder og organiseringspraksis. Alligevel hidrører den bemærkelsesværdige høje vækst i flere af Ulandssekretariatets partnerorganisationer i Afrika fra organisering af arbejdere i den uformelle økonomi. Et eksempel er store grupper af taxichauffører i både Øst- og Vestafrika. Og i Nordafrika, særligt i Tunisien, er den høje vækst af medlemmer sket i forbindelse med reformer om organisering af fagforbund i efterspillet efter Det Arabiske Forår i 2011.

Fald i Asien skyldes reformer

I Asien går det imidlertid den anden vej. Her er der sket et fald på 2,5 procent af medlemmer blandt Ulandssekretariatets partnere, og det skyldes i høj grad reformer på arbejdsmarkedet, som har været fokuseret på at øge virksomhedernes produktivitet. Et af resultaterne er, at arbejdernes rettigheder er blevet påvirket negativt. Det er blandt andet blevet lettere af fyre og hyre arbejdere – og både arbejdskontrakter og fagforbunds forhandlingsstyrke er blevet svækket.

I forbundene i Latinamerika har væksten af medlemmer været på omtrent fem procent fra 2010 til 2015 i gennemsnit. Væksten er fortrinsvis sket i Honduras, som har en stærk arbejderbevægelse.

Arbejdsstyrken stiger, organiseringsgrad falder

Analysen viser også, at i 13 af Ulandssekretariatets 26 partnerlande (hvor der er tilgængelige data) er den traditionelle organiseringsgrad - dvs. antal medlemmer divideret med den totale arbejdsstyrke, der modtager en reguleret løn (den formelle

sektor) - er omtrent 31 procent i 2015. Gruppen af arbejdere i den formelle sektor er vokset med 12 procent i fra 2010 til 2015 – og arbejdsstyrken er altså vokset hurtigere end væksten i medlemskab blandt fagforbund.

I samme periode er organiseringsgraden faldet med 1,8 procent. Organiseringsgraden er dog relativt høj i sammenligning med Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udviklings (OECD) landes gennemsnit på 21%. Danmarks organiseringsgrad på 74% stikker i øvrigt ud i denne sammenhæng.

Hele arbejdsmarkedet skal med i billedet

Som nævnt rækker den formelle sektor ikke vidt ud blandt hele arbejdsstyrken i udviklingslandene. Således kan ovenstående misforstås i forhold til, hvor meget organiseringsgraden dækker arbejdsstyrken. I Benin for eksempel er arbejdsstyrken på i alt 4,5 millioner arbejdere. Ud af disse er 2,3 millioner i en form for ansættelse, og kun 188.000 modtager en reguleret løn. Størstedelen arbejder altså uden for arbejdsmarkedets reguleringer på den formelle sektor eller er afskåret fra fagforbunds traditionelle forhandlinger om reguleret løn og overenskomstaftaler.

I stedet kan man indføre en bredere organiseringsgrad (dvs. antal af medlemmer fra arbejderbevægelsen divideret med den totale arbejdsstyrke), der passer bedre til arbejdsmarkedets struktur i udviklingslandene. Denne metode viser, at den totale arbejdsstyrke er vokset med 12 procent i gennemsnit fra 2010 til 2015. Herved kan graden af organisering opgøres til 5,3 procent i 2015 – og med et fald på 1,7 procent i perioden fra 2010 til 2015.

Det mere retvisende billede er altså, at organiseringsgraden er relativt lavere end OECD- landenes gennemsnit.

Data svært at skaffe

I Danmark er statistik om medlemskab af fagforbund let af få fat på. Det er det ikke i udviklingslandene. Mange forbund har ikke de mest velfungerende, stabile registre – og dertil kommer, at de nationale institutioner, så som arbejdsministerier og statistikinstitutter, ofte ikke har adgang til opdaterede, officielle tal om arbejderbevægelsens medlemskab.

Den ovenstående analyse er baseret på flere års dataopsamling i samarbejde med Ulandssekretariatets partnere og søgt bredt blandt andre organisationer (f.eks. International Fagforbunds Sammenslutning (IFS) samt ILO) og forskning. Der er stadig visse mangler på en fuld, opdateret database om medlemskab i fagbevægelsen. Under alle omstændigheder bør de præsenterede resultater af analysen fortolkes som en retning på, hvor udviklingen er på vej hen.

Du kan læse mere om Ulandssekretariatets partnere og hente data og analyser i vores 26 **arbejdsmarkedsprofiler**.

 Share / Save

Ulandssekretariatet
Islands Brygge 32D
DK-2300 København S
Telefon: +45 33 73 74 40